

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА КУРСУ

«Медіаосвіта»

**в межах програми
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ
УНІВЕРСИТЕТУ**

Київ – 2022

Автори:

Зражевська Ніна Іванівна, доктор наук з соціальних комунікацій, професор кафедри журналістики та нових медіа Київського університету імені Бориса Грінченка

Курбан Олександр Васильович, кандидат наук з соціальних комунікацій, доцент, доцент кафедри реклами та зв'язків з громадськістю Київського університету імені Бориса Грінченка

Лісневська Аліна Леонідівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та нових медіа Київського університету імені Бориса Грінченка

Фруктова Яна Станіславівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та нових медіа Київського університету імені Бориса Грінченка

Поліщук Тетяна Ігорівна старший викладач кафедри бібліотекознавства та інформології Київського університету імені Бориса Грінченка

Гондюл Олександра Дмитрівна, викладач кафедри журналістики та нових медіа Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу навчальну програму схвалено на засіданні кафедри журналістики та нових медіа

Протокол № 10 від «18» травня 2022 року

Завідувач кафедри

Погребняк І.В.

I. ОПИС ПРОГРАМИ

Навчальна програма курсу «Медіаосвіта» розроблена в межах програми підвищення кваліфікації науково-педагогічних співробітників Київського університету імені Бориса Грінченка.

Метою вивчення курсу є оцінка та розвиток медіа-інформаційної компетентності науково-педагогічних працівників для оптимізації їхньої професійної компетентності.

Завданнями курсу є:

- розкрити зміст поняття «медіа-інформаційна грамотність» у контексті процесу модернізації суспільства, його медіатизації;
- розкрити соціокультурні чинники, що впливають на трансформацію медіапростору;
- розкриття значущості медіа-інформаційної компетентності у професійній діяльності фахівців;
- розвиток у фахівців медіакультури на рефлексивній основі, спонукання їх до самоаналізу діяльності

Результати навчання:

Основним результатом навчання передбачається набуття компетенцій для формування медіа-інформаційної компетентності

Розуміння поняття медіа-інформаційної компетентності як ключової:

- розуміння культурологічних основ феномену медіа-інформаційної компетентності;
- побудова власної траєкторії розвитку компонентів медіа-інформаційної компетентності;
- готовність до реалізації нововведень у викладацькій діяльності.

Комплексне вирішення проблем:

- вибору джерел інформації;
- аналізу сучасного медіаконтенту;
- свідомого продукування авторського медіаконтенту;
- аналізу результатів комунікації.

Характеристика програми:

Предметна галузь, напрям: освіта

Фокус програми: медіа-інформаційна компетентності науково-педагогічних, наукових та педагогічних працівників Університету.

Орієнтація програми: програма спрямована на розвиток медіа-інформаційної компетентності науково-педагогічних, наукових та педагогічних працівників Університету.

Особливості програми: програма зорієнтована на запити викладача, є гнучкою за змістом; навчання може відбуватися очно або у змішаному форматі.

Види навчальних занять:

- практичні (тренінгові) заняття;
- самостійна робота: виконання практичних завдань, опрацювання отриманого матеріалу.

Самостійна робота включає в себе:

Інформаційний блок: презентації, інформаційний матеріал, відеоролики, рекомендована література.

Практичний блок: самоаналіз, робота з бланками, кейс-метод, тестування.

Рефлексія: консультації викладача (за необхідності), відповіді на питання, підведення підсумків.

Кількість годин, відведених на вивчення курсу, становить 30 год, із них 12 год – практичні заняття, 16 год – самостійна робота, 2 год – підсумковий контроль знань (тестування).

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Разом	Аудиторні:	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Підсумковий контроль
1.	Медіаграмотність в епоху глобальних змін: м'які навички сучасного викладача	4	2		2	2	
2.	Цифрова культура в освіті: співтворення	4	2		2	2	
3.	Наративний аналіз текстів медіакультури	4	2		2	2	
4.	Подієвість медіакомунікації: порядок денний	6	2		2	4	
5.	Аудіовізуальний контент як складник гіперреальності	2	2		2	2	
6.	Інформаційна безпека: цифровий вимір.	6	2		2	4	
Усього годин:		30	12		12	16	2

III. ПРОГРАМА

ТЕМА 1. МЕДІАГРАМОТНІСТЬ В ЕПОХУ ГЛОБАЛЬНИХ ЗМІН: М'ЯКІ НАВИЧКИ СУЧАСНОГО ВИКЛАДАЧА

Практичне заняття 1. Медіаграмотність в епоху глобальних змін: м'які навички сучасного викладача

Змістове наповнення:

1. Поняття “чорні лебеді”, “сталий розвиток”, “soft skills”, “журналістика рішень” та “постправа”.
2. Антикрихіть в часи постправа - як її будувати і підтримувати.
3. Медіаграмотність як компетенція на перетині креативності і гнучкості мислення.
4. Трансформаційні навички, які необхідно розвивати для вирішення глобальних проблем людства у світі, в аудиторії і власному житті.
5. Інструменти заохочення молоді до творення змін і самих себе у період постійних фейків, дезінформації та інформаційних потрясінь.

Самостійна робота 1.

Уявіть, що ви сучасний екскурсовод. Напишіть топ-5 найважливіших навичок майбутнього, на Вашу думку. Розробіть авторський маршрут «Подорож майбутнього» для молоді, мета якого - запропонувати реальні локації / місця / події, які прямо або опосередковано допомагають розвивати ці 5 навичок (оберіть, поясніть ці 5 локацій / місць та підберіть “плейлист подорожі” для відвідування цих локацій - яку пісню ви радите прослуховувати, перебуваючи на кожній з локацій вашого маршруту і чому).

Список джерел до теми:

1. Антикрихіть. Про (не)вразливе у реальному житті / The Ukrainians. Режим доступу: <https://theukrainians.org/chytanka/antykryhkist/>
2. Глобальні цілі сталого розвитку / ПРООН в Україні. Режим доступу: <https://www.undp.org/uk/ukraine/tsili-staloho-rozvytku>
3. Гайд для молоді “Цілі сталого розвитку починаються з тебе” / Центр “Розвиток КСВ”. Режим доступу: <https://csr-ukraine.org/materials/putivnyk-sdg/>
4. Дослідження “Future of Work 2030: як підготуватися до змін в Україні” / Центр “Розвиток КСВ”. Режим доступу: <https://careerhub.in.ua/future-of-work-in-ukraine-2030/>

5. Михайло Кольцов: «Постправда починається, коли вам байдуже, правда це чи брехня» / Куншт. Режим доступу: <https://kunsht.com.ua/mixajlo-kolcov-postpravda-pochinayetsya-koli-vam-bajduzhe-pravda-ce-chi-brexnya/>
6. Нове покоління: як і чому зумери змінюють світ на краще / MIND.ua. Режим доступу: <https://mind.ua/openmind/20236172-nove-pokolinnya-yak-i-chomu-zumeri-zminyuyut-svit-na-krashche>

ТЕМА 2 ЦИФРОВА КУЛЬТУРА В ОСВІТІ: СПІВТВОРЕННЯ.

Практична робота 2. Цифрова культура в освіті: співтворення.

Змістове наповнення:

1. Поняття «цифрової культури», «цифрової освіти» та «цифровізації освіти».
2. Цифровізація освіти як система заходів, що має на меті зміну традиційної системи освіти у напрямі формування її нової якості.
3. Ознаки цифровізації освіти (освітніх процесів). Перехід від традиційного університету до цифрового.
4. Зміна цілей, пріоритетів, корпоративної ідеології, організаційних принципів і підходів, структури закладу при переході до моделі «віртуальний/цифровий університет».
5. Перехід від традиційної структури закладів вищої освіти до інноваційної цифрової.
6. Цифровий кампус Київського університету імені Бориса Грінченка як приклад організації віртуального середовища ЗВО для навчання, досліджень та комунікації.
7. Віртуальні освітні платформи та сервіси для дистанційного навчання і творчості.

Самостійна робота 2.

В онлайн-редакторі [Genially](#) створити путівник до власного курсу в ЕНК за прикладом виконаної роботи під час тренінгу.

Список джерел до теми:

1. Воскобойнікова-Гузєва О.В. Цифрова гуманітаристика в системі вищої освіти Канади // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. 2019. № 2. 58-62.

2. Гаврілова Л. Г., Топольник Я. В. Цифрова культура, цифрова грамотність, цифрова компетентність як сучасні освітні феномени // Інформаційні технології і засоби навчання, 2017, Т. 61, №5, С. 1-14.
3. Іщенко А. Ю. Національна платформа цифрової освіти як пріоритетний інструмент оновлення вітчизняної освітньої системи : аналітична записка / Національний інститут стратегічних досліджень : офіційний сайт. – 28.05.2020. – дата перегляду: 04.05.2022 <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-05/cyfrova-osvita.pdf>.
4. Цифрова адженда України – 2020 : проект [Електронний ресурс]. – дата перегляду: 04.05.2022 <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>.

ТЕМА 3. НАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ТЕКСТІВ МЕДІАКУЛЬТУРИ.

Практична робота 3. Наративний аналіз текстів медіакультури

Змістове наповнення:

1. Поняття наративних концепцій медіадискурсу.
2. Різні наративні стратегії: Р. Барта, В. Проппа, Ц. Годорова, А. Ж, Греймаса, П. Лаббока.
3. Оповідні стратегії медіатексту, як основа для виявлення прихованих змістів, ідеологій, міфів.
4. Основні наративні підходи до аналізу медіатекстів.
5. Наративний рівень новин, як жанру журналістики: базові характеристики: однозначність, знайомість, передбачуваність, несподіваність, негативність, елітність.
6. Інституційні практики: news-getting, gatekeeping, selection, agenda-setting (конструювання новин, ефект охоронця, відбір, встановлення порядку денного).
7. Упущення і виключення - ціннісні судження про соціальну реальність, загальні цінності і загальні сенси.
8. Наративні стратегії, що є типовими для новинного дискурсу: кут подачі, завершеність, індивідуалізація, фокалізація, хронологія.
9. Індивідуалізація - подія асоціюється з специфічними акторами.
10. Фокалізація або настрої, фокалізація (фокусування) (mood).
11. Хронологія як наративний принцип побудови оповіді.
12. Когерентність в медіатексті .
13. Система кодів, через які відбувається оповідь.

Самостійна робота 3.

Розкрити оповідні стратегії журналістського матеріалу, використовуючи різні методи нарративного аналізу.

Список джерел до теми:

1. Богачевська І. (2006) Постмодерністські нарративні концепції та сучасна протестантська біблійна герменевтика. Релігія і церква в історії України. Полтава. 39-47.
2. Дьяковська Г. (2017) Наратив як складова дискурсивної реальності. СХІД. №5.151. Отримано з https://www.researchgate.net/publication/321766351_Narrative_as_a_component_of_discursive_reality/fulltext/5a3129aca6fdcc34b8bf0a51/Narrative-as-a-component-of-discursive-reality.pdf
3. Єфименко В. А. (2012) Фокалізація та медіація в сучасних нарративах // Наукові записки. Серія "Філологічна". Вип. 29. Острог, 2012. 67-68.
4. Мішалова.О. (2009) Нарратив як предмет і метод міждисциплінарних досліджень в сучасному гуманітарному пізнанні. Актуальні проблеми духовності. Дніпропетровськ. 167-181.
5. Папуша І. (2002) "Що таке наратологія?" (огляд концепцій) Наратологічна наукова група. Тернопіль. 29-46.
6. Почепцов Г. (2012) Від Facebook'у і Гламуру до WikiLeaks. Київ. 464.
7. Berning N. (2011) Narrative Journalism in the Age of the Internet: New Ways to Create Authenticity in Online Literary Reportages. Отримано з <http://www.uni-muenster.de/textpraxis/nora-berning-narrative-journalism-in-the-age-of-the-internet>.
8. Turow Joseph.(2003) Media Today: An introduction to Mass Communication, Boston- New York, Houghton Mifflin.712.

ТЕМА 4. ПОДІЄВІСТЬ МЕДІАКОМУНІКАЦІЇ: ПОРЯДОК ДЕННИЙ

Практичне заняття 4. Подієвість медіакомунікації: порядок денний

Змістове наповнення:

1. Подієвість медіакомунікації глобалізованого світу, регіонів, локальні події, події особистісного життя.
2. Поняття «порядок денний»
3. Офіційні джерела інформації
4. Журналістські стандарти.
5. Інтерпретація подій через призму національних та індивідуальних міфів, символізм події та подія у символах

6. Фейки. Діп-фейки.
7. Фактчекінг.

Самостійна робота 4.

Сформуйте кейс опису події професійними журналістами, пересічними громадянами (5 джерел). Проаналізуйте міфологізм, символізм цих повідомлень. Зробіть висновки.

Список джерел до теми

1. Звіт з моніторингу дотримання професійних журналістських стандартів в онлайн-медіа. Четверта хвиля моніторингу у 2021 році
<https://imi.org.ua/monitorings/zvit-z-monitoryngu-dotrymannya-profstandartiv-v-onlajn-media-chetverta-hvylya-monitoryngu-u-2021-i43157>
2. 37% проросійської дезінформації в українських медіа спрямовані проти західних країн – дослідження ІМІ та "Детектора медіа"
<https://imi.org.ua/monitorings/37-prorosijskoyi-dezinformatsiyi-v-ukrayinskyh-media-spryamovana-proty-zahidnyh-krayin-i39622>
3. Барометр свободи слова за квітень 2022 року
<https://imi.org.ua/monitorings/barometr-svobody-slova-za-kviten-2022-roku-i45439>
4. Парад на мінімалках, дивні експерти та старі джинсовики. Що писали медіа 8–9 травня
<https://imi.org.ua/monitorings/parad-na-minimalkah-dyvni-eksperty-ta-stari-dzhynsovyky-shho-pysaly-media-8-9-travnya-i45514>
5. Шукаємо фейки на фотографіях: вичерпна інструкція.
<https://www.stopfake.org/en/main/>

ТЕМА 5. АУДІОВІЗУАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ЯК СКЛАДНИК ГІПЕРРЕАЛЬНОСТІ

Практична робота 5 Аудіовізуальний контент як складник гіперреальності

Змістове наповнення:

1. Доступність технологій створення аудіовізуального контенту та максимальне спрощення комунікативно-технологічного процесу розповсюдження (соцмережи) аудіовізуальної інформації
2. Ерзаци реальності, що формують уяву масової аудиторії про ті чи інші події, явища, вчинки людей, створюють їх картину світу та систему цінностей, формують моделі поведінки людини.

3. Мова екрану: кадр, план, колір, композиція. Монтажна фраза. Роль звуку в трактуванні реальності.

Самостійна робота 5.

Створити синопсис того, що з Вами відбувається в момент проведення заняття (дієвий сценарій на один абзац). Розкадрувати відеоряд того, що зараз відбувається з дотриманням сутності реальності (згадати види крупності кадрів). За допомогою аудіовізуальних засобів виразності створити відеоряд іншого змісту : напівправа та вихоплення з контексту деяких тез заняття

Список джерел до теми

1. Больц Н. Абетка медіа / За загал. ред. В.Ф. Іванова; переклад з нім. В. Климченка. Київ : Академія української преси, 2015. 177 с.
2. Журналіст дізнався, як фінських дітей навчають протистояти дезінформації. Детектор медіа. 30.01.2020. URL : <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/24148/2020-01-30-zhurnalist-diznavsya-yak-finskikh-ditei-navchayut-protistoyati-dezinformatsii/>
3. Закон України «Про телебачення та радіомовлення». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3759-12>
4. Кісін В. Режисура як мистецтво та професія: Життя. Актор. Образ. Із творчої спадщини . К. : Вид. Дім «КМ Academia».1999. 268 с.
5. Ланюк Є. Постправа як чинник симулятивної реконструкції соціально –політичного і культурного порядку в інформаційному суспільстві. ZBRUCH. 3.04.2017. URL: <https://zbruc.eu/node/64267>
6. Лісневська А.Л. Дезінформація в новинному відеоконтенті: маркери та методи розпізнавання. Теле- та радіожурналістика : збірка наукових праць. Л.: Львівський національний університет імені Івана Франка. Серія : Журналістика. - 2019. - Вип. 45. - С. 60-66. - http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Jur_2019_45_10

ТЕМА 6. ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА: ЦИФРОВИЙ ВИМІР.

Практична робота 6. Інформаційна безпека: цифровий вимір.

Змістове наповнення:

1. Інформаційна безпека, актуальні тренди сучасності.
2. Інформаційні війни та захист від інформаційних атак.
3. Гібридна війна: інформаційна складова.
4. Інформаційні війни у соціальних он-лайн мережах.
5. Медіа-віруси: механізми дії та протидії.
6. Персональна інформаційна безпека.
7. Соціальна інженерія та захист від кібер шахрайства.

8. Технології OSINT та їх використання у забезпеченні безпеки інформаційного процесу.
9. Нейрокомунікації, дія та протидія психоманіпуляціям.

Самостійна робота 6.

Провести моніторинг соціальних мереж за заданою тематикою

Список джерел до теми:

1. Курбан О.В. Інформаційні війни у соціальних он-лайн мережах. Київ: Видавництво Київ. ун-ту ім. Б.Грінченка. 2017, 392 с.
2. Курбан О.В., Курбан С.О. Нейромаркетинг: реклама, PR, digital-marketing, брендинг. Київ: Видавництво «Білий тигр». 2019, 148 с.
3. Курбан О.В. PR в маркетингових комунікаціях. Київ: Видавництво «Кондор». 2014, 246 с.

IV. СИСТЕМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення слухачів курсу оцінюється за системою, в основу якої покладено оцінювання рівня знань, умінь та навичок у процесі виконання завдань на тренінгових заняттях, принцип обов'язковості підсумкового контролю.

Метод підсумкового контролю знань – тестування.

Допуск до підсумкового тестування допускаються слухачі, за умов:

- ✓ повного обсягу виконання завдань;
- ✓ якості виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійності виконання;
- ✓ творчого підходу до виконання завдань;
- ✓ ініціативності та активності на тренінгових заняттях.